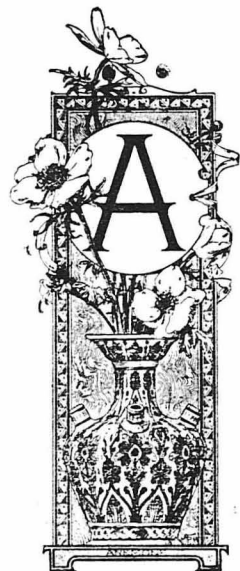

ΜΕΤΑΦΥ ΘΥΡΑΟΥ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΟΥ Κ. ΦΑΝΗ ΜΙΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΕΡΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΗΡΩΟΣ ΤΗΣ ΑΛΑΜΑΝΑΣ

(“Αγνωστες πληροφορίες για τον ‘Αθανάσιο Διάκω”)

Γ'. ΦΟΥ άποχαιρετίστηκε με τον Τράκα, ο Διάκω έσπευσε προς τις θέσεις του. Περωνώντας από τη γέφυρα της 'Αλαμάνας άφίπλευσε κι' έμφύλαξε τους εκεί άνδρας του. Κατόπιν, άκολουθούμενος από τον Καλύβα, τον Μπακογιάννη, τον έξάδελφό του Κοντοσόπουλο, τον άδελφό του Μήτρο και μερικούς άλλους συντρόφους, έφτασε προς τις ύπαιθρες του λόφου ΠΟΥΡΙΑ. Έκει μίλησε για τελευταία φορά προς τους στρατιώτες του. 'Ο Περραιβός κι' ο «Στρατιωτικός Έφορος» μās περιέσπασαν την ήμερία του αυτή:

«*Αδελφία, είτε, έπειτα από τετρακοσίων χρόνων σκληράν δουλείαν, ο Θεός εύσπλαχνισθείς, άπεφάσισε να μās δώσει την έλευθερίαν, καθώς την έχαιρόν μίαν φοράν οι προπάτορές μας. Πήλν δια να την άπολαύσωμεν, πρέπει να άποφασίσωμεν να άποθάνωμεν με τα όπλα εις τās χείρας και τότε άς την χαρόν οι μεταγενέστεροι μας. Έμεις άς τόσον θέλωμεν άπολαύσει τα δύο μεγαλύτερα καλά, τον Παράδεισον και την αιώνιαν μνήμην των μεταγενεστέρων, έπειθ δια τον Σταυρόν και την Έλευθερίαν να 'αίνομεν». (1)*

Στό μεταξύ, οι Τούρκοι είχαν άρχισει την έπίθεσι εναντίον των ταμπούρων του Άλεβουινιώτη, που κατείχε τη γέφυρα του Φραντζή. Στην πρώτη έπίθεσι οι Έλληνες υπεχώρησαν, κατέλαβαν την όχυρη θέσι ΑΕΜΑ κι' εκεί άπέκρουσαν τις έπίθεσεις του Όμηρ Βρουνη. Άλλ' άπελπισθέντες, έγκατέλειψαν και τη θέσι αυτή και διασκορπίστηκαν στις γύρω άπόκρυφες τοποθεσίες. 'Ο Βρουνη, άφού τους καταδίωξε με το ίππικό του σε άρκετη άπόσταση, κατόπιν έστράφη εναντίον του Κοινά Τράκα, που κατείχε το Μουσταφάμπη. Άλλ' ο Τράκας, τελειωσ γνώστης των μερών εκείνων και συγχρόνως άτρόμητος πολεμιστής, είχε όχυρωθεί μέσα στα σπίτια, στους δρόμους και στην εκκλησία του χωριού κι' άπέκρουσε τις έπίθεσεις των Τούρκαλδανών. 'Ο Βρουνης όμως, δραστήριος και ταχύς, άφρασε τον Τράκα στο Μουσταφάμπη και συγγέντησε τους άνδρας του. Τους διαίρασε σε τρία σώματα κι' άρχισε την έπίθεσι εναντίον του Πανουριά που κατείχε τη Χαλκομάτα, εναντίον των άνδρών του Διάκου που φύλαγαν τη γέφυρα της 'Αλαμάνας και με το τρίτο σώμα κατέλαβε τους γύρω λόφους, όπως άποκάλεσε 'αυ' όλα τα μέρη την ύποχώρησι των Έλλήνων. Συγχρόνως έφτισαν κι' οι Άνατολίτες υπό τον Μεχμέτ πασά, κι' έπετεύθησαν εναντίον των άνδρών του Διάκου, που κατείχαν την 'Αλαμάνα. Το δε κίριο σώμα τους άρχισε ν' άναφορχάται προς τα ΠΟΥΡΙΑ, που ύποστήριζε ο Διάκω.

Η συνδυασμένη αυτή έπίθεσι του Όμηρ Βρουνη και του Μεχμέτ πασά έπέφερε το ποδομένο άποτέλεσμα στους Τούρκους: Διέκοψε δηλαδή την έπικοινωνία μεταξύ των ελληνικών σωμάτων. Έτσι, τόσον ο Πανουριάς, όσο κι' οι άνδρες του Διάκου, που πολεούσαν στον 'Αλαμάν, κι' ι διαίτηρος αυτός ο Διάκω στα ΠΟΥΡΙΑ, άπομονώθηκαν τελείως και σχεδόν περιωκλώθηκαν. Τότε άρχισε ο άγώνας σώμα προς σώμα, χωρίς καμιά έλπίδα έπιτυχίας από μέρος των Έλλήνων. 'Όσοι μπορούσαν έγκατέλειπαν τις θέσεις τους κι' ως γνώστες των μερών έτρέποντο σε φυγή και διέφευγαν μέσα στα βαλόνερια του Σπερχειού ή στις πυκνές φτέρες της κοιτης του ή γύρω στα δασώδη μέρη του Καλλιδρομίου. Πλείστοι όσοι έφρονεύθησαν. Τότε συνελήφθη και ο έπίσκοπος Σαλώνων 'Ησαίας, τη στιγμή που προσπαθούσε να ίππεύση, καθώς και ο άδελφός του Παπαγιάννης, κι' άποκεφαλίστηκαν επί τόπου. Έκινδύνευσαν να συλληφθη κι' ο Πανουριάς, αλλά κατόρθωσε και σώθηκε.

Τότε ο Διάκω, βλέποντας τη σύγχισι των στρατιωτών του στη γέφυρα της 'Αλαμάνας και τη φυγή των άλλων, έστειλε τον Καλύβα και τον Μπακογιάννη όπως έμφύλαξον τους άμυνόμενους άκόμη στη θέσι τους. «Έστρεξαν άμέσως, λέγει σύγχρονη πηγή, οι άτρόμητοι ούτοι δύο ά-

ξιωματικοί και ήσαν πολλά όλίγοι εισίτι μαχομένους, αλλά και οι όλιγοι ούτοι έφυγαν. Τότε ο Καλύβας κι' ο Μπακογιάννης και δύο άλλοι στρατιώται εισεπήδησαν εις τό άντικειν της γεφυρας ΧΑΝΙ της 'Αλαμάνας, εκλεισαν την θύραν και έτουρκίζαν τους έχθρους επί τη ματαία έλπίδι να μην άφήσωσι τόσην δύναμιν να περάση την γέφυραν και πέση και αυτή επί του Διάκου. Έν τοσούτω άπεδειλίασαν και αυτοί οι πολεμώντες κατά τα ΠΟΥΡΙΑ και έζητησαν εν τη φυγή την σωτηρίαν. Μόνος ο Διάκω και όλιγοι των άπαδών του ήθανθησαν, ότι εκεί άπέθανεν ο Λεωνίδας».

Και πραγματικώς, άν κι' ο ψυχογιός του Ρωμάνης του πρόσφερε άλογο για να φύγη, ο Διάκω προς στιγμήν μόνον έδίστασε: «Έλαθε, λέγει ο «Στρατιωτικός Έφορος», τον χαλινόν ανά χείρας και έθεσε τον έτερον πόδα εις τον αναζολεά, κατηφής όμως, σκυθρωπός και συλλογιζόμενος. Μετά δε μικρόν στενάξας, είληυσε τον πόδα και άφηκε τον χαλινόν και ειπε: «'Ο Διάκω δέν φεύγει. Δέν άφίνει τους συντρόφους του. Καλύτερον να πεθάνωμε και έμεις σήμερα, παρά να προσδώμε τη φίλια (μίσση)». Στραφεμένος δε γυρω του, δέν ειπε παρά δέκα μόνο συντρόφους. Μαζύ μ' αυτούς, πολεμώντας στήθος με στήθος, άνέθηκε στην κορυφή του λόφου ΠΟΥΡΙΑ κι' εκεί, πίσω από κάτι μεγάλες πέτρες, άμύνθηκε μέχρι το άπόγευμα της 22 'Απριλίου, όποτε, τραυματισμένος στο δεξι χέρι και στην όμοπλάτη αιματώωτιστηκε. Μαζύ του συναχμαλωτίστηκε και ο ψυχογιός του.

Λέγεται πως προτού συλληφθεί ο ήρωας, άνέκραξε τη συνήθη φράσι των κλεφτών σε παρόμοιες περιστάσεις: «Δέν βρίζεται κανείς να μου πάρη το κεφάλι;» (1). 'Αλλ'ό γυρω του δέν ύπήρχαν πεία παρά τα πτώματα των ποτών συντρόφων του και των στενών συγγενών του. Έκει έφρονεύθησαν ο άδελφός του Μήτρος, ο έξάδελφός του Κοντοσόπουλος, ο στενός συγγενής του Κώστας Μασσαβέτας, ένας άγνωστος ίππέας, ο Άπόστολος Κασσαβέλος, ο ήρωόμενος της πληθύν μονής της Δαμάστας Νεόφυτος, που προσάθηκε ο Διάκω να τον πείσει όπως σωθή δια της φυγής, και τέσσερες άλλοι άγνωστοι στρατιώτες. 'Από τότε το μέρος εκείνο φέρει την όνομασία: «ΤΟΥ ΔΙΑΚΟΥ ΤΑ ΛΙΘΑΡΙΑ».

Οι δε κλεισθέντες στο Χάνι της 'Αλαμάνας στρατοζοηγοί Καλύβας και Μπακογιάννης, καθώς και οι δύο άγνωστοι στρατιώτες, εξακολούθησαν να τουρκίζουν τους Τούρκους: άλλ' όταν διέκριναν από το παράθυρο τη σύλληψη του Διάκου, άνοιξαν τη θύρα και έαρηρείς ώρησαν προς το μέρος του άρχηγού των. Την άκόλουθη ήμερα τους βρήκαν φονευμένους, κοντά στην τοποθεσία που πιστήκε ο Διάκω.

Τέλος ο Κοινός Τράκας, που παρέμεινε κλεισμένος στο Μουσταφάμπη, έποφειλούμενος από την αδράνεια που έπεράτησε στις τάξεις των Τούρκων, μετά τη σύλληψη του Διάκου, βγήκε προς το βράδυ από το χωριό κι' άνευχόλητος πήρε το δρόμο της Γραβιάς. Κατά τη μάχη του Σπερχειού, οι Έλληνες έχασαν τερασσίους περιπου στρατιώτες, μεταξύ των όποιων μερικά από τα καλύτερα παλληκάρια της Σπερτιάς 'Ελλάδος. Τέτοιο τραγικό τέλος έλαβε ή μάχη της 'Αλαμάνας. Άλλ' ο τραγικότερος έπαλκος γράφτηκε τις δυο άκόλουθες ήμερες και με κύριο πρόσωπο τον αιμαλώτη της μάχης 'Αθανάσιο Διάκω.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Τό τέλος. ΦΑΝΗΣ ΜΙΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

(1) Κατά τη μαρτυρία του Ζαμπέλλου: «Πριν άκόμη συλληφθεί, έκόπη δυστυχώς τό ξίφος του Έλεφαν δέ προς αυτόν και τά φουσκία». Κατά δε την έπιτόπια έρευνα του Κρέμου: «'Ο Διάκω συνελήφθη ΛΙΠΟΘΥΜΟΣ ως εκ της αμωραγίας, κρατών τό συντετριμμένον ξίφος του. Συνήλθεν όμως μετ' όλίγον». Κι' ο «Στρατιωτικός Έφορος» βεβαιώνει τον διπλό τραυματισμό του και τη συντριβή του ξίφους του.

ΜΙΚΡΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

ΔΥΟ ΔΕΨΝΟΙ ΜΠΙΛΛΙΑΡΔΙΣΤΑΙ !

Στό Λονδίνο κάποτε έγινε ένας διαγωνισμός μπιλλιαρόδου, μεταξύ των περιφώνων παικτών Τζών Ρόμερτες και Ουίλλιαμ Πάολ, ο όποιος κράτησε δεκαπέντε ολόκληρες μέρες. Τό στοιχημα ήταν χίλιες λίρες άγγλικές. Στό διάστημα των 15 αυτών ήμερών ο Πάολ έσημείωσε 24,000 καρμπούλες κι' ο Ρόμερτες 23,690.

Τό περιεργό είναι ότι ο Πάολ, ο όποιος άνεδείχθη και νικητής, μιά φορά έκανε στη σειρά πάους από 400 καρμπούλες, ενώ ο Ρόμερτες κατόρθωσε να ξεπεράση τον άριθμό αυτό σε έφτά σερί του. Έκαμε δηλαδή κατά σειρά: 707, 703, 611, 604, 591, 486 και 420 καρμπούλες.

(1) Χριστ. Περραιβός: Άπομνημονεύματα Πολεμικά, τόμ. Α', § Ι'.—1838.